

A magánélet törvénye

„A kétségbeesés beszél belőlem, nincs segítség, nincs törvény, ami az ilyen gázteket és tettesét megbünteté? Lányom hova, kihez forduljon segítségért, hogy családját élelmezni, ruházni tudja 1600 forintos fizetéséből, és ne kelljen munkakerülő férjét is tartani?” — kérdezi, s valóságos bűnlajstromot sorol fel a kétségbeesett apa, veje viselt dolgairól.

Szinte követni is nehéz a négyéves házasság ideje alatt lejáratott eseményeket. Az ifjú férj az együttélés első meglepetéseként — se szó, se beszéd — otthagyta eddigi munkahelyét, és csavargással töltötte a napokat. A vállalat munkakönyvét „kilépett” bejegyzéssel kiadta. Nem sokkal ezután megszületett a házaspár első gyermeke. Az apát a kis jövevény sem tértette jobb útra; egy-két héten „bírtá cernával”, ezután azonban egy-két hónap „pihenés” engedélyezett magának. A hatóságok tíz-tizenöt-három nap elzárással büntették, mindhiába; a munkához csak nem jött meg a kedve. Sőt, tiltott határátlépést kísérelt meg. A következő öt hónap felfüggesztett börtön. Miután megszületett a második gyermek — talán, mert így akarta megünnepelni a nagy eseményt —, betörte egy elemiszerület kirakatát, kezét az italok vonzották ellenállhatatlanul. Összbüntetéséért 13 havi szigorított börtönre ítélték. Néhány hónapja, amikor kiszabadult, sirt, könyörgött, fogadkozott. Felesége visszafogadta az ezerforintos albérlébe. Azóta is ő tartja el a gyesből és a családi pótlékból két gyermekét, s férjét, akin mit sem változtatott a kényszerű távollét. Ennyi pénz azonban jó szerével albérlésre, fűtőlajra és néhány napi élelemre ha elég. A szülők segítik őket, a pluszmunkával szerzett magukéból.

Íme, egy becsületes család: szakszülők, akik két

gyermeket neveltek fel tisztelegel, szakmát adva mindkettő kezébe. Elháték volna a maguk megszokott, egyenesútú, tiszta életét, ha nem csüppen be közéjük egy ember, törvényt nem tisztelő, haszontalan jövevény. Becsüppent — és befogadták. Épp azt nem értem, ez a kezdetben is nyilvánvaló „lelki rútság”, hogy nem készítette idejében a családot — dehogya a családot: a magát és gyermekét is áldoztatva tevő feleséget — arra, hogy kiközösítse a nem közéjük valót. Avagy be se fogadja.

De hát hogyan is akarnék — noha kérték rá — beleszólani mások magánéletébe? Hogyan is jöhetne ehhez bárki, aki könnyedén — jól-lehet, még együttérzéssel is — hallgatja a panaszokat, embertársa panaszait, aki jó-maga meg roskadozik a testére-lelkére nehezűdő terhek alatt. Nem bújhat át egyik ember a másik bőrébe, nem veheti át egyik a másik tengernyi gondját. Ezért ítélkeznit is csak az ítélkezhét, akiben megvan az azonosulás, a megértés képessége is, a megbízható erkölcsi érzék, a tapasztalatok garmadája, a napiainkban élő fröft és iratlan törvények ismerete mellett. De a döntés — hogy ki, melyik pillanatban, merre tegye meg saját élete következő lépését — nem ruházható át másra. A döntés alapvető emberi jog, aki ettől megfosztja — vagy megkíméli — magát, s bábként hánykódik az események sodrában, annak számára a törvény is csak gyöngé szalmazsál. Hiszen kezdetben adva volt a fiatal lány számára a választás lehetősége. Választott. Rosszul. Törvényes úton azonban el is válhatott volna tőle, senki nem akadályozta meg. Megtehetette volna az első, a második, a sokadik ballépés után — s akár a gyerekek születése

előtt. Gyöngye volt, fél tőle, vagy mindennek ellenére szerette, talált szeretőtvalót ebben a férj és apai jogával élő, de kötelezettségeire fittyvet hányó emberben? Ha igen: a fiatalasszony számára nincs törvény, hisz nem élt a megoldást jelentő lehetőséggel. A törvény azt a szabadságot is biztosítja, hogy bizonyos határok között, saját belső törvényeink szerint éljünk.

Bizonyos határok között. Éppen ezeket a határokat lépte át azonban tetteivel a férj, s előtölt nem hunyhat szemet a közösség, a társadalom, s a törvény sem lehet olyan engedékeny. A lánya és unokái jövőjéért aggódó édesapa azt kérdezi: nincs törvény, amely az ilyen gázteket és tettesét megbünteté? Dehogyninc. Hisz veje bűneit megtorlás követte mindíg. Nem túrt meg a herékét maga között a dolgozók társadalmá: munkakerülésért el is ítélték többször a fiatalembert. Aki lopással megkárosítja a közösség vagyonát, azzal sem engedékeny a törvény, mint ahogy nem volt az a két-gyermekes ifjú apa esetében sem. S ha árt a család ellen, nem teheti azt büntetlenül. Társadalmunk védi legkisebb közösségét is, különösképpen a gyermekeket. Eltartásukról gondoskodik az állam, ha szükséges. Ez az édesanya — dicséretére legyen mondva — nehéz körülményei ellenére sem a gyermekeitől akar megszakadni. Inkább a férjét vetné ki a család a fészekből, csak hát a feleség nem akarja tudni-érezni, hogy a megoldás kulcsa egyedül az ő kezében van. Döntenie kell, s ez elől nem lehet megfutamodni. Gyermekei, szülei — és saját érdekében sem. A törvénytől — de rokontól, ismerőtől, jóakarótól sem — kérheti számon ezt a lépést. De ha ő maga megtette, s úgy határoz, elválik, gyermekeit egyedül nevelő anyaként nem szorul annyira szülei áldozataira — s mégsem marad egyedül. Az apát tartásdíjra kötelezik. És ha nem dolgozik? — kérdezhetné bárki az eset ismeretében. Pénzt akkor is kapna a gyerekek nevelésére, hiszen családjogi törvényünk biztosítja, hogy a gyerekek ne szenvedjenek hiányt amiatt, hogy az apának nem fülk foga a munkához. Ilyenkor az állam fizet helyette, s neki lesz adósa a munkát megvető apa.

Van tehát segítség, van törvény. De van egyéni döntés, egyéni felelősségvállalás is. Kell, hogy legyen. Ki-ki saját sorsának a Kovácsa. A törvény meg öröködik: ne-hogy túlságosan mellé kalapáljunk.

Chikán Ágnes

A paradicsompaprika-termesztés gondjai

A paradicsompaprika igen rövid idő alatt futotta be karrierjét. Szívesen termelték, mert bőven termelt és könnyen el lehetett adni; szívesen vásárolták, mert szemnek is kellemes, jó ízű, gazdag vitamintartalomú, ásványi anyagokban is bővelkedő, hatalmas termést adó zöldségünk. Sajnos, természetesen az utóbbi években stagnált. Keresett, jelentős bevételt hozó exporttevévé váltunk. Sajnos, hazai népszerűségi vonatozásai mellett külön szempontként ezt is figyelembe kell vennünk. A Szegedi Akadémiai Bizottság mezőgazdasági szakbizottsága a közelmúltban megvizsgálta a természet és nevelés eddigi eredményeit, és felhívta a figyelmet számos megoldandó problémára is. A szakbizottság jelentését ismerve néhány részletkérdésben véleményt kértünk dr. Szalma Péter kandidátustól, a V. ömág Vállalat szentesi kutató állomásának igazgatójától is.

Egy-két figyelemre méltó adat: a paradicsompaprika termésátlaga az 1969-es hektáronkénti 260 mázsáról — üzemi termésátlagokról van szó — a következő években hirtelen 75,140, 63,114 és 87 mázsára esett vissza, így természetesen egyre nagyobb kockázatot jelentett. A csökkenő termés egyenes következmény volt, hogy egyre kevesebb gazdaság, egyre kisebb területen vállalkozott termesztésre.

A szakbizottság — alapos vizsgálatokra támaszkodva — a termék csökkenését és a piaci értékesítést nehezítő okok sorozatát állapította meg.

A 70–71-ben kezdődött nagyarányú termés csökkenés együtt járt az öntözővizek hormonhatású vegyszerez fertőzöttségével — ez olyan mérvű volt, hogy néhány helyen a kevesebb termést sem volt szabad étkezési célokra felhasználni a benne fölhalmozódott szervesmaradványok miatt —, és sajnos, ugyanezeken jelentkezett egy olyan vírusbetegség is, amelynek megbízható el-lenszerét, mostanáig nem találtak meg a kutatók. A jelentős megállapítások szerint legfertőzöttebbek éppen a magteremtő táblák voltak. A két ok bármelyike önmagában is jelentős termés csökkenést okozhat. Szalma Péter szerint a korábbi kisüzemi termesztésben, szakszerű gondoskodással szinte „elkenyveztetett” paprika nem tudott az eddigi igen rövid idő alatt hozzádomulni a ridegebb nagyüzemi módszerekhez. Az öntözővíz fertőzöttségének termést károsító hatásait bizonyítottan veszi többek között azzal, hogy a kutatók öntözött táblákon a kritikus időkben is több termést. Sajnos, a nemesítés és fajtafenntartás minden súlyát vállaló kutatóállomásnak sem áll rendelkezésére mind-máig öntözési szolgáltató bővízüút. Legalább ennyire veszélyesnek tartja azonban a kutató azt is, hogy leg-

többször a talaj is tartalmaz a paprikára káros vegyszereket, amelyek az előző kultúrák vegyszeres növényvédelmé után maradtak vissza.

A szakbizottság szorgalmazza, hogy a kutatók kísérleljék meg a vírusoknak ellenállóbb fajta nemesítést. Ennek egyik lépésője lenne a vírusfertőzés természetesen előidéző, a kísérleti példányokon. A szentesi állomáson hallottuk, találtak ugyan olyan egyedeket, amelyek bőszerűbb levélzetükkel némileg ellenállóbbak, de ezek termése meg sem közelíti a közismert fajtákét. További kereszteszések szükségese a kölcsönösen előnyös tulajdonságok egy növénybe olvasztásához. A rezisztencia-nemesítésnek — ez is a szakbizottság véleménye — tényként kell kezelnie azt, a körülményt, hogy a nagyüzemi természetesen vegyszerezés nélkül napjainkban egyre nehezebben oldható meg. Keresni vagy előállítani kell tehát azt a fajtát, amely kevésbé érzékeny a vegyszerekre, és ezzel párhuzamosan természetesen ki kell dolgozni a hatásos növényvédelem nagyüzemi módozatait is.

Piaci probléma, hogy a szepnek, egészségesnek látászó paprika magháza gyakran penészes. A külföld válogat, az ilyen termést nem fogadja el. A penészedés — közismert néven a csoma-rothadás — oka ismert, a kutatók előtt: nem tökéletes az úgynevezett bibepont záródása, a beszáradó víz teremt kedvező lehetőséget a kórokozók megtelepedésére.

Pártnapok Szegeden és a járásban

SZEGEDI JÁRÁS
Január 21-én, szerdén 16 óra 30-kor a zsombói művelődési házban Szakál Antal lesz a pártnap előadó.
Január 22-én, csütörtökön 16 órakor a balástya Móra Tsz központi majorján Keresztúri József, a bordányi művelődési házban Reményik István tart pártnapot.

SZEGEDEN
Január 19-én, hétfőn 14 órakor a Felszabadulás Tszben dr. Major Ferenc; 18 órakor az algyői tanácsházban Kovács Attila lesz a pártnap előadó.
Január 20-án, kedden 15 óra 30-kor a húsiipari vállalat vágóhídi üzemében Török József tart pártnapot.

MAKÓN
Január 21-én, szerdén 15 órakor a megyei, városi, járási rendőr-főkapitányságon Szabó Sándor lesz az előadó.
Január 22-én, csütörtökön 14 óra 30-kor a DEFAG-nál dr. Karós János; 15 órakor a Volán-központban Oláh Miklós; 16 órakor a DELÉP-központban dr. Agoston József; 17 órakor a móravárosi és alsóvárosi pártlapszervezetnél (Rákóczi u. 11.) Baranyi Istvánné tart pártnapot.

HÓDMEZÖVÁSÁRHELYEN
Január 22-én, csütörtökön 14 órakor a Volán Vállalatnál Szabó Sándor lesz az előadó.

Hordógyár Cegléden

A Fűrés- és Hordóipari Vállalat Cegléden nyitotta meg első üzemét. A korszerű gépekkel felszerelt fűrészüzem már az első esztendőben nyereséges volt. A jugoszláv gépekkel dolgozó gyárban a garantált évi 24 ezer köbméter helyett 25 ezer köbméter fát tudtak feldolgozni. Jelenleg a második lépcsőben — a hordógyár építése befejezéséhez közeledik. Eredé íleg 1976 júniusára tervezik az átadását, ám a Bács megyei Állami Építőipari Vállalat lényegesen előbbre hozta a határidőt, s így már most, január végén megkezdődhet a gépek járátása.

Mindenki egyért

Somogyi Károlyné felvétele

A FÜSZÉRT nagykereskedelmi vállalat Sőhordó utcai központjában rendkívül vendégnapot tartottak. Hatvanan jelentkeztek az ott dolgozók közül, hogy beteg munkatársukon segítsenek, akin hamarosan érméttét hajtanak végre

Hangszerek exportja

Nemcsak helyzeti előnyök-ből született adottság, a jó minőségnek, a körültekintő gyártmány eljesztésnek is köszönhető, hogy a Szegedi Hangszergyár termékeinek nyolcvan százalékára talál vevőt a tőkés országokban.

A tőkés piacokon az értékesítésük évről évre nő. 1974-ben 9,7 milliót, 1975-ben pedig 12,2 milliót tett ki a tőkés országokba irányuló exportjuk. Az idei, 1976-os üzletkötések is újabb növekedést bizonyítanak.

Ankét egy új jugoszláv filmről

Amint lapunk tegnapi számában beszámoltunk, a szegedi jugoszláv filmpapok keretében nagy sikerű filmbemutató volt Szegeden, a Szabadság Filmszínházban. A bemutató után pénteken, a késő esti órákban a filmszínház klubjában a magyar és jugoszláv filmszakemberek szakmai vitát rendeztek a bemutatott Szarajevói me-renylet című színes jugoszláv filmről. A szakmai vitán részt vett dr. Vitomir Gasparovics, a Jugoszláv Szocialista Szövetség Kö-

társaság budapesti nagykövete, valamint a nagykövetség több munkatársa. Ott volt dr. Németh Lajos, a megyei pártbizottság titkára és Szeged kulturális életének több képviselője.

Szombaton a magyar és jugoszláv filmek baráti találkozója — mint jelentették — Szabadkán folytatódott, s ennek keretében a szabadkai közönségnek három újmagyar filmet mutattak be, ami ma szakmai vita követ,